

AKO SA KALO DANT DOSTAL NA SIEDMY SVET

(Rómska rozprávka)

Scenár

Rozprávka je koncipovaná ako one woman show, prepojená mnohými autentickými piesňami.

Scéna:

Voz s rôznymi farebnými plachtami (modrá – nebo, zelená – les – atď.)

Postavy:

Stará cigánka (živá herečka)

Bábky:

Kalo Dant

Cigánsky anjel

Cigánsky deduško

Kráľ vtákov, malé vtáčatka

Rekvizity:

Fajka

Lietajúca papučka

Hniezdo, pierka

Úvod

Zvuk: rómska pieseň o večnom putovaní (OLA ROMA KAL O DROMA)

Zvuk:

Text piesne:

Ola Roma pal o droma,
gav gavestar, čore Roma...
Ola Roma, pal o droma,
gav gavestar, čore Roma...

A sar phiren, avka peske bašaven,
savore Roma avka peske gi'aven!

Ako sa člení text pri speve:

O-la-a Ro-ma-a, pal-o-dro-mááá
Gav ga-ve-star, čo-re Ro-máááá.

Sar on phi-ren, avk-ka pe-ske ba-ša-vééén,
Sa-vo-re Ro-ma av-ka pe-ske gi-l'a-vééén!

Doslovný preklad:

Tí Rómovia na cestách,
z osady do osady (z dediny do dediny), biedni (chudobní) Rómovia...
(opakuje sa)

A ako idú, tak si hrajú,
všetci Rómovia takto si spievajú!

Dá sa spievať:

Ach Rómovia, vždy na cestách,
chudobní v osadách, v mestách...
(osadami, svetom, v mestách...)

Kadiaľ idú, všade ľuďom spievajú,
Rómovia všetkým spievajú a tancujú!

Na scéne náznak voza (predok a dve kolesá, jedno veľké, jedno malé, ktoré sa môžu točiť) – hlavný hrací priestor a zároveň znak večného putovania ROMOV.

Pred vozom sedí stará cigánka a bafká z fajky. Dym.

Celý príbeh sa bude odohrávať akoby v sne.

Predely medzi snom a realitou budú naznačené hudbou a svetlom.

Cigánka: (hovorí medzi bafkaním)

Hm...viete, že keď Pán Boh stvoril tento svet, stvoril ho s takou ľahkosťou, ako keď ja vyfúknem dym z fajky? ...no a keďže sedmička je magické číslo, stvoril tých svetov sedem. Jeden z nich bol aj pre Cigánov. V ňom žili...rozprávali rozprávky a spievali piesne... (spieva časť piesne, potom si poriadne potiahne z fajky a pokračuje)
...a ja by som vám teraz chcela porozprávať jednu z prastarých rómskych rozprávok...

(Kalo vykukuje spoza plachty a hrá sa s babkou na schovávačku).

Cigánka:

...rozprávku o Kalovi Dantovi, ktorý sa chcel dostať až na siedmy svet...

Kalo, Kalo, kde si sa zasa schoval?!

Kalo bol jednoducho **zvedavý , neposedný a nezbedný** cigánsky chlapec, ktorý od narodenia so svojim kmeňom putoval po celom svete...

Videl toho naozaj veľa. Mal jednu veľkú túžbu. Chcel sa dostať až na siedmy svet, kde je koniec všetkých svetov...lebo podľa starých múdrych členov kmeňa sa večné putovanie Rómov skončí, keď prídu na koniec sveta. Ale tie svety sú ďaleko – predaleko...

Cigánka odhrnie jednu z plachiet .

Kalo leží na lúke v pozadí kopce a díva sa do neba.

Zvuk: rómska pieseň

Zvuk:

(Hoj na nejna, č. 13)

Tex piesne:

Džav, džav, džav

Na ladžav

E pipica labara.

E pipica labara

Ide, idem, idem,

nehanbím sa,

fajku si zapálím.

Kalo:

Hm...neviem na to prísť?...**ako by som sa dostal do tých ďalších svetov?**

Keby som mal aspoň koníka...

Herečka vychádza a prosí deti, aby pomohli.

Deti sa menia na koníkov, ktorí prechádzajú krajinou – **cez kopce, doliny, rieku...**

Zmena scény – iba skaly a jeden štíhly vysoký strom. Mraky dole, mraky hore.

Iné svetlo, hudba.

Zvuk:

(Phurikane gila, č. 11)

Kaj one, Romale,

kaj one mire.

Kaj one mire gele,

kaj gele jon.

Kde sú tí Rómovia,

Kde sú. Kde šli?

Kalo sa postupne prebúdzá, pretiera si oči

Kalo:

Kde to som? Aký pustý a prázdny svet...toto že by bol ten druhý svet? Skaly a mraky a jeden jediný strom.... **Skúsím teda ísť ešte ďalej a ďalej...**

*Odrazu sa z mrakov hore vystrčia **papučky s krídlami.***

Papučky má na nohách cigánsky anjel, ktorý vyzerá celkom ako obyčajný chlapec.

Zvuk:

Motív:

Hoj na nejna, č. 10

Čirikolo mirikloro,

bičhav mange mro jiloro.

Vtáčatko koráločka,

pošli mi svoje srdiečko.

Kalo:

Ale som sa zľakol! Kto si?!!

Anjel:

(veľmi dôležito) Som cigánsky anjel...A ty si sa dostal do tretieho sveta.

Kalo:

(smiech) Ja puknem, že do tretieho sveta a že anjel! Ved' anjeli majú krídla!

Anjel:

Áno, tí obyčajní, ale ja, cigánsky anjel, mám lietajúce papučky.

Kalo:

(zamyslí sa) Hm...no niečo na tom bude. Ved' anjela ešte nikto nevidel! Nevieme ako vlastne vyzerá, že?

Otázka na deti: ako podľa nich vyzerá anjel.

Zvuk:

Motív Čirikolo mirikloro.

Kalo:

Tento môj (cigánsky) anjel je taký, aký je! Ale páči sa mi. Dá sa s ním aj hrať napr. na naháňačku...

Kalo a anjel sa hrajú na naháňačku- toto by sme mohli ešte v tieňohre doplniť!!!!!!!!!!

Kalo nemôže anjela chytiť, pretože papučky ho nadnášajú.

Zvuk: smiech

Kalo:

Ja sa nehrám!

Anjel:

(smeje sa) Moje papučky sú zázračné. Sú moje krídla a sú rýchlejšie ako tie anjelské .Môžeš sa s nimi dostať do ďalších svetov.

Kalo:

Vieš, anjel, veľmi sa chcem dostať do ďalších svetov... nepožičal by si mi jednu?

Anjel:

Dobre, keď sme sa tak dobre zahrali. Ved' mi tu už bolo smutno.

Áno, ale potrebujem ju potom vrátiť...

Kalo:

Jasne.

Kalo:

A ideme !!

Zmena scény, hudba.

Zvuk:

Hojnanejna, č. 30

Čajori romani,
ker mange jagori,
na cikni, na bari,
čarav tiri vođori
Dievčatko cigánske,
urob mi ohník,
nie veľký, nie malý.

Scéna je úplne prázdna, zahalená mrakmi.

Na lavičke tu sedí cigánsky starček.

Starček:

Vítam ťa cudzinec!

Kalo:

Vy poznáte moju reč?

Starček:

Poznám toľko rečí, koľko mám rokov. Len jednu reč nepoznám, ale do osláv mojich stých narodenín sa ju naučím...

Chlapče, skús vyrátať, koľko rečí poznám, keď mám 99 rokov...

Kalo:

To je ľahké! A ktorú ešte nepoznáte?

Starček:

Je to reč vtákov, najkrajšia a najťažšia reč. A kam máš namierené?

Kalo:

Chcel by som sa dostať na siedmy svet...

Starček:

A prečo?

Kalo:

Stará mama mi vždy hovorila, že som zvedavý...

Starček:

No, zvedavosť je dôležitá pre poznanie. A ty si zvedavý. Snád časom prídeš aj k poznaniu...

Kalo:

Nerozumiem...som unavený. Mohol by som tu chvíľu ostať. Rád vám s niečím pomôžem.

Napríklad narúbať drevo!

Starček:

Ale to nie je také jednoduché, najskôr by si musel poznať reč stromov.

Kalo:

Aj stromy majú svoju reč?

Starček:

Takú tichúckú. Tie, ktoré rozprávajú, sú živé a tie sa nemôžu vyrúbať. Tie, ktoré mlčia, sú už mŕtve. Pôjdem s tebou do lesa a ukážem ti, ktoré smieš a ktoré nesmieš vyrúbať.

Zmena scény. Hudba.

Zvuk:

Phurikane gila č. 2

Hoj na nej nanona...

So kamena, Devla.

Hoj na nej na nona...

Čo chceš Bože?

Les.

Starček s Kalom (ako pantomíma) chodia pomedzi stromy. Starček sa prihovára stromom, niektoré mu odpovedajú, niektoré nie. Starček Kalovi ukazuje, ktoré možno vyrúbať.

Kalo prikladá ucho k stromom a sústredene počúva.

Starček:

Ďakujem ti za pomoc Kalo. Si múdry, šikovný a pracovitý chlapec. Zaslúžiš si dostať sa až do siedmeho sveta! Na cestu ti dám radu. Choď na lúku za lesom a čakaj. A papučku tu nechaj, vrátim ju tvojmu anjelovi.

Kalo:

Ďakujem ti starček. Za všetko!

Kalo teda ide na lúku sadne si a čaká. Čaká. A čaká.

Čaká dlho.

Zvuk: pieseň o čakaní.

Zvuk:

Phurikane gila č. 25 alebo 14 bez slov

Kalo:

(po skončení piesne)

Toto čakanie je nekonečné! Ale musím vydržať...musím vydržať...

Kalo čaká. Po čase sa ozve hlas.

Hlas:

Na čo čakáš chlapče!

Kalo:

Ja neviem...ale zaumienil som si, že sa dostanem až na siedmy svet...

Hlas:

(prísne) Ale, ale, tak ty si si zaumienil, že spoznáš všetky moje svety. ...a vôbec ti neprišlo na um, že ja som to zariadil tak (a vedel som, prečo to robím), aby ľudia nemohli len tak pobeňovať z jedného do druhého! Prečo to ty chceš porušiť?

Kalo:

Prečo? Lebo som zvedavý...

Hlas:

Zvedavosť je ako smäd. Ak nechce človek umrieť od smädu, musí si vykopať studňu. Nieкто hned' pozná, kde je voda a má aj náradie. Nieкто zasa nič nepozná a nič nemá.

Kalo:

Hm...tak dajako to bude...ale piť musia všetci...

Hlas:

Páčiš sa mi...a preto ti pomôžem. Zistil si, že kto sa nič nepýta, nič sa nedozvie a kto nehľadá, nenájde. Dovolím ti vidieť všetkých sedem svetov, ukážem ti cestu. Ale cestu nazad, budeš musieť nájsť sám...Pristávaš?

Kalo:

(nadšene) Pristávam!

Zmena scény, putovačka. Pieseň o putovaní.

Zvuk:

Phurikane gila č. 25 alebo 14 bez slov

Phurikane gila č. 3

Naj nani naj nani...

Kaj tut te rondel..

Kde ťa hľadať...

Cigánka:

A tak sa Kalo (s pomocou božou) dostal postupne do všetkých svetov. Podobali sa ako vajce vajcu. A nakoniec sa našiel na poslednom, siedmom svete. Bol to zvláštny svet.

Slnko viselo veľmi nízko a pražilo mu na hlavu, lietali tu krdle najrozličnejších vtákov, ale aj veľa hmyzu.

Scéna – krajina s veľkým stromom, na ktorom je hniezdo a množstvom vtákov a hmyzu.

Kalo:

(vzylieka si košeľu) Uf, to je teplo... (oháňa sa) ...a toho hmyzu...

Tak toto je ten môj vysnený, siedmy svet! No...pane bože, že by to bolo bohviečo...

Zvuk:

Pípanie

Kalo objaví vtáčatka v hniezde.

Tu sa strhne strašný vietor a dážď.

Zvuk: búrka

Zvuk:

Opakuje sa vtáčatko koráločka.

Zvuk:

(hlas stromu)

Kalo, Kalo. Pomôž tým úbohým vtáčikom!

Kalo:

Úbohé vtáčatká, ako vám pomôžem?

Kalo si vyzlečie košeľu, zakryje hniezdo, prikrčí sa a čaká.

Búrka ustane

Ku stromu priletí veľký vták.

Kráľ vtákov:

Ďakujem ti, že si mi zachránil deti. Si v poslednom, siedmom svete. Siedmy svet je svet vtákov a ja som tu kráľom. Ako sa ti odvd'ačím?

Kalo:

Nič od teba nechcem, pán kráľ. Len jednu jedínú vec. Chcem sa dostať nazad, medzi svojich , do sveta ľudí! Ako sa tam len dostanem?

Kráľ vtákov:

Dám ti pierko z môjho chvosta, to ťa zanesie nazad.

A ešte raz ti ďakujem!

Kalo:

(vytrhne pierko a letí s ním nazad)

Áááá....

Scéna návratu nazad, medzi ľuďi. (EŠTE DOROBÍŤ).

Tma.

Scéna – opäť zakrytý voz z Cigánkou, bafkajúcou z fajky. Vedľa nej leží veľké pierko.

Zvuk:

Opakuje sa Phurikane gila 11

Cigánka:

A tak sa Kalo vrátil nazad, medzi svojich, medzi ľuďi...

Hm...viete, že keď Pán Boh stvoril tento svet, stvoril ho s takou ľahkosťou, ako keď ja vyfúknem dym z fajky? ...no a keďže sedmička je magické číslo, stvoril tých svetov sedem.

Jeden z nich bol aj pre Cigánov. V ňom žili...rozprávali rozprávky a spievali piesne...

(spieva časť piesne, potom si poriadne potiahne z fajky a pokračuje)

...a ja som Vám teraz porozprávala jednu z prastarých rómskych rozprávok...

Len teraz neviem, či to bola rozprávka, alebo sen...Vy si čo myslíte?

(objaví pierko) Aha, pierko!

Cigánka odchádza do voza.

Herečka :

(vychádza bez masky a dodáva)

Svoj návrat oslávil Kalo tak, ako to je Rómov zvykom – spevom a tancom.

A my sa teraz za to, že ste Kalovi pomáhala spolu naučíme jeden tanec!

A deti sa naučia tanec!

Zvuk:

Opakuje sa Ola roma kal o droma

KONIEC